

Welat VERROJ

Ziwan nasname yo, ziwan rûmet o... Pêveka Azadiya Welatî ya, belaş a. 25-06-2012 Hewtane HUMARE: 7 E-mail: welatverroj@gmail.com

Kurdîstanî de cayê Yado yî

Kurdîstanî de cayê Yadoyî cîya yo. Demê xo de zey gerîyanê kurdan problem çîca bibiyêne hal kerdêne. Ney semedî ra zî şarê kurdî mîyan de bi nameyê Qertelê Kurdîstanî ameyêne vengdayîş. Yado qehremanê dilê kurdan bi û hewna, hinî yo... R. 6

Konferansa tarîxî ya kirmancîye

Çewligî de Konferansa Zarawaya Kirmancî do ziwanê kurdî geş bikera û zarawaya kirmackîye aver biberâ. Raya sifteyino ke tarîxî de konferansêka kirmackîye yena darfinayene. Bi na konferanse ra pawîyena ke kirmancîye merdişî ra rizgar bikera

KONFERANSA TARÎXÎ YA

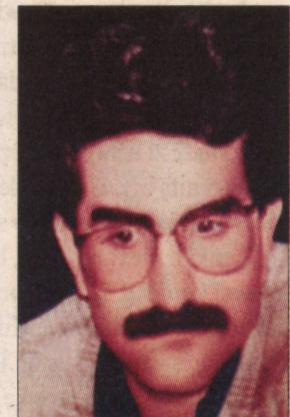
Tarîxa zarawaya kirmancîye de raya sifteyino ke, konferansêke yeno darfinayene. Konferans Çewligî de 30'ê pûşper û 1'ê tîrmengî de yena darfinayîş. Problemê kirmackîye sero do niqaşî bêre kerdiş, zarawa avera bişero û bêro geşkerdiş ke verê standartbîyişî bêro akerdiş.

TEWIR TEWIR MIJARÎY EST È

Mijarê konferansî yê herî sereke ra yew asimilasyona ke dewlet kurdan sero û bi teybet zî kirmancan sero polîfikayê cîyak-erdiş qabê bêre pûçvetiş û tewr bi tewr mijarê grameri sero xebatê sereke yê estêy do bêre niqaşkerdiş û bêre biencamkerdiş ke ziwan weş bibo û hina weş binûsiyo.

EWROPAYE RA MEYMANÎY YENÊ

Dinyaye ra tewr dewletan de kesêy ke kirmackî sero xebat kerdêy ney konferasî de do bêre pêhet û mijarê xo sero şarî agahdar bikerê. Agahîyan sero do encamnameyeke hevpar bêro nuştiş û ze pirtûke bêro weşinayene. No zî do tarîxa kirmancî de do cayê xo bigêro û geşey bido zarawaye.

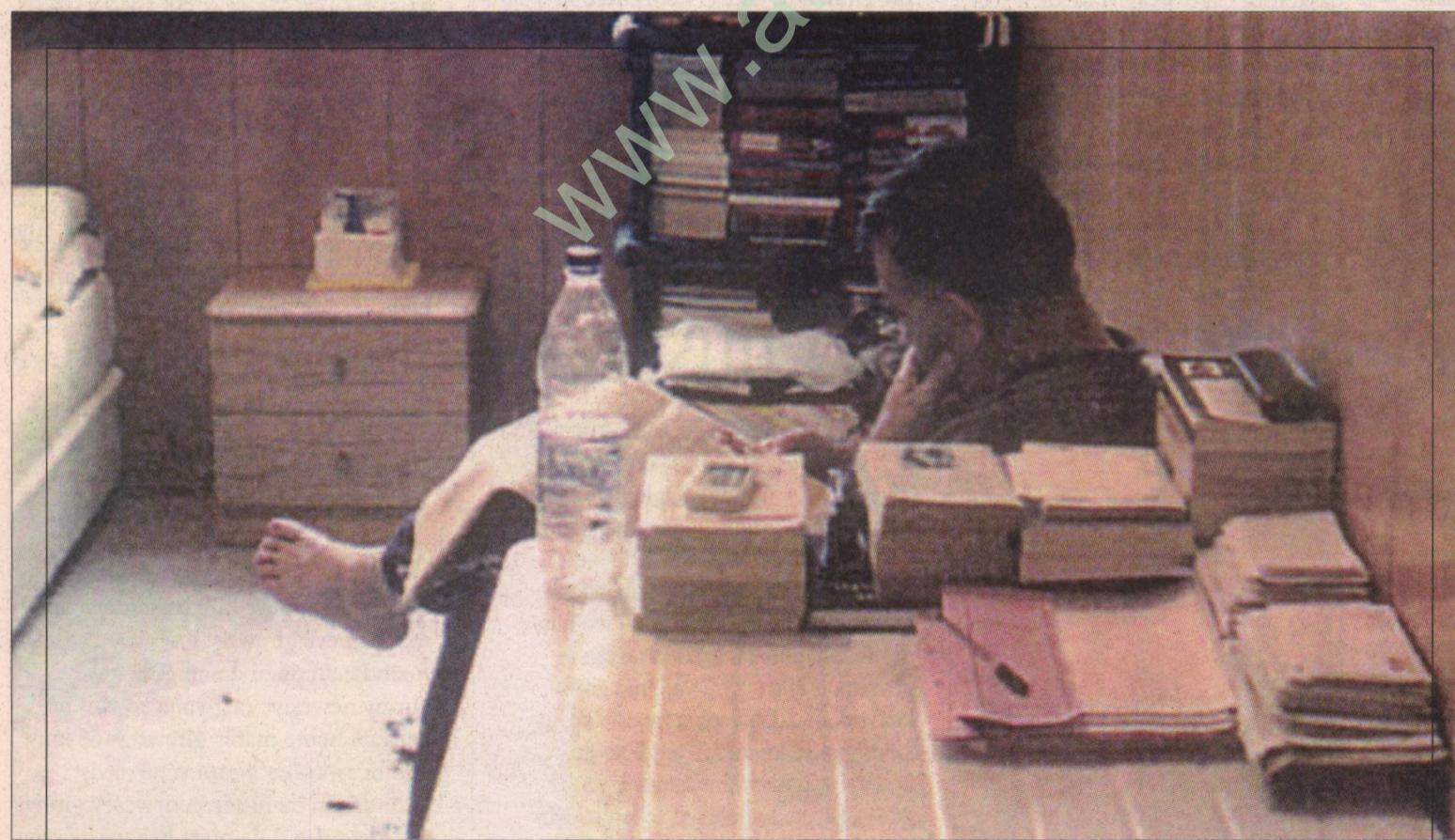
Dewlete
2 lajê min
qetil kerdîy

RÜPEL - 3

Xebata çandî
yê şaredarîye
zaf weş ê

RÜPEL - 7

Tecrîdê serekê PKKî Abdullah Ocalanî dewam keno

AKPye her ke şina dijî kurdan wazena şerê ke gur bikera. Polîfikaya zaf xedar û gemarine dijî kurdan bikar arena û wazena ke kurdîy sîyaset nêkerê, bê serek û bê rayîber bimanê ke polîfikaya asimilasyonî û qirkerdiş kurdan hina zî geş bikerô. Nêy semedan ra, kesayeteya ke tecrîte Serekê PKKî Abdullah Ocalanî sero dano meşnayîş 330 rojî ra zaferey o ke pawitoxêy Ocalanî nêverdanê bi Ocalanî ra pêvînayîş pêk bîyarê. Kenêke heme kurdan tecrîd bikerê û wazenê ke, kurdîy zey AKPyî bifikiryê. Ema kurdî zî na qebûl nêkenê û her tim berxodana xo bi heme hawayan gur kenê û anê ziwan ke azadîya Ocalanî azadîya şarê kurdan a.

Tirkîya heqê
girotayan
nedana

RÜPEL - 4

Aştî est bî gelo?
Xoser Welat 21
Perwerde heqê ma yo
Zerwes Esnaw 71

Her çewligijî de Yadotî esta

MUSTEFA ŞAHÎN

Senî ke Komara Tirkîyaye Peymana Lozanî de hemê waştî xo pê kayî ca ardî, cîya de verê xo şâ herdî kurdan, reveberîya xo ronaye. Dewlete hindî pelepeli tevgîriya, ci ke sazîye aye estbî, seransere herdê kurdan damezrawe kerd. Verê verkan qereqolî ronayê. Badê zî nehîyeyî, qezeyî û wîlâyeti nîfş bîy. Ü no qede merkeza pêroyî, seranserî welatî de saz bî.

Çimkî o wext tay cayî, hîna xoser hereket kerdene, la kemî bo zî estbî. Tayê inan zî deshelatîya Komara Tirkîya nîwaştene, ê zî estbî. Dewlete seba deshelatîya xo, aye ke Dewleta Osmanîyan ra nata hetanê na hele, xo zerre de xoserî bîy, serbestîya inan binpe kerd û nê erkê xoserî pêro grewtê bin tehakumîya xo. No qedê dewlet bi bahaneyê serewedarîş û ilîfîca xo pêresna hemê welatê kurdan. Ü şarîtiya pê deq û dolabî grewt bin zextê xo. Dewlete kurdan ra va 'ya ti benî sey mi, yan zî mirenî!'

Qaybe tebdil û tenkîli gerekî tiya newe ra biameyêne işgal kerdî. Gerekî dewlete tiya de zî newe ra bîyameynî tesîkerdiş. Dewlete qaybe îstîbdatê xo, sey ewro, yê rojanê serewhanayışî de zî, şarî kurdî rî him sîyasî, him zî, eskerî, kewtê mîyanê tevgerî. Ü na tevgerî xo bi ney hawayî name kerd, ê xo ra vat, takrîr-i sukûn. Lebata kurdan ra zî, ci heyf ke nameyo 'teror' pana. Yeno na manayî ke, terora dewlete 1924'î dest pê kerdo. Sebeb ci bi?

Çira ke kurd hemberê bîyanîyan

Dewlet waştînê sazî û rexistina kurdan, awa nêbî û cîya de weradîyê. Qaybe pakkerdiş rayirê xo, verê Qanûnê Takrîr-i Sukûnî vet. Ü badî ra Mehmeyîya İstîklalî rona

xover ro danê, teslim nêbîyêne. Dewlete waştî ke, nê xoverdayîş lokal bîmano. Çimkî serewedartîş loqal binpay kerdene, qaybe inan asanbi. Waştene, wa mesela vila nêbo û leze têk şero. Wîna zî bî, beytarê dewlete û kurdan de yew gûnîşerî virazyaye. Bi serran welat bi vêran û şarî ma qirbi.

Dewlet waştînê sazî û rexistina kurdan, awa nêbo û cayî ra werazno. Qaybe pakkerdiş rayirê xo, sifte Qanûnê Takrîr-i Sukûnî vet. Ü bado ra zî, Mehmeyîya İstîklalî rona. Kurdîn ke rayîberanê xo de, rey de hereket kerdene ya ame kişîş, ya zî, cîya cîya de rez bi rez surgûn bîy. Ci heyf ke, ê ke berxodan danê, bi şelîgê merdimê tikey kurdan kişîyayê, ina tayn kesî vînî bîy, hîna zî, aqubetê inan belî nîyê. E ke mendê zî, bi hezaran war û wargehê, bab û kalanê xo teriknay, verbi rojawayê Tirkîya de şîy. Pêroyinê reveberê kurdî, Amede de daliqnayî. Şima zane serewhanayışî kurdan bi provakosyonê Piranî dest pê kerdi. Mesela pelepeli ra têk şî. Sex Seîd û ombazê ey nîresay armanca xo. Seba famkerdiş hedîseya Sex Seîd, gerekî rolê Rexistina Azadî bêro nîqaşkerdiş. Gere bîyayî wextê û şerstanê xo de, raşt bêrê izah kerdî. Na babete, meseleya yewna nuşteyî ya.

Tabî ke na mesela tiya de, nîqe-dîya. Yeno zanayenê ke, badê idamê Sex Seîd û ombazanê ey ra dim zî, serewedaritenê sey lecê partîzana

dewam kerd. Lec bi serran ramit. Namyeyî nêy hez û grûbîn partîzana inahewa yê. Grûbî Şex Hesen, Grûbî Şex Teher, Grûbî Salhînî Telhe, Grûbî Hesen Begün û Grûbî Yado bî. Eyi ke sere wedaritî zedî ra benateyê Çewligijî de Dep û Palo de ca daybî xo.

Badê idamê Sex Seîd û ombazanê ey, zext û zorîya dewlete newe ra bi şîdet dest pê kerd. Dewlete vat: "Min serekê û rayîberê kurdan daliqnay, mi rî seba işgalkerdiş bend nîmend." Asîmîlasyon û înakarê kurdan çiheyf ke, heta ewro têdest ra, bi hovîtey pêk ard û ano. Eyi ke famîla serewdaryan ra bîy, camerdi esas bîy û kîrhatî bîy, amey kişîş. Cenîy û tütîy zî amey surgûnkerdiş. Ma vajî ke, ê demî de, tüt û cenîy Şexê Çanijan, Nahîya Fexran, yê Şexanê Melekan, nahîya Arduşen de, müşahadeyê dewlete de mendî. Eyi ke destek dici serewedaritan, aqubetê hemwelaşyanê bînan zî o tewr bî. Ey zî, surgûnîyayî ra nêxelisîyay.

Dewîy inan zî, veşnay, daykoçkerdiş. Çihef ke, hedîse de, tay bîyaney estbî, sînorê ehlaqê Çewligijan we raznenê. Surgûnkerdiş û binçimkerdiş tûtan û cenîyan, şarî celigijî rî zaf giran ameynê. O ke, zederê xî-retkar name meşhur Yado bi.

Hewna zî, Çewligî de o ke namî Yado (Yadin Mehmed Ebas) nîeş-nawitbo çîno. Gunîya her çewligijî de, gunîya Yadoyî yê qehremaney esto û her dem do bîbo zî.

"oglm gel buraya. Nasılsın iyi misin? O zî vano; "Baba sen kaç dogumlusun? Pîyê jey (ey) zî vano; "Oglm 1984 dogumlîyim." Baba bugun ayn kaçdır? Pîy zî vano bugun ayn 15'î dir."

Yewna kemaneya ma zî hîndanê goristananê ma ser o tirkî amewo nuştiş. Ti şonî goristananê ma mîyan ra geyren, ti rehet şîyîn vajî, ino gorisanen tîrkan o. Bawereya mi esta ke, ay kalikî ma yê ke merdî, emrê xo de, belkî yew qala tirkî nêzanaya, yan zî qalî nêkerdo. Labelê ma sekero? Ma berdo hîndanê jînê (inan) ser o, bi tirkî name û diroka (tarîxê) jînê (inan) nuşto. Yanî ma vato ke; wa ti kurd bî, labelê wexto ke ti merdî, ti benî tirk.

Ewta de aseno ke, ma hatanî ke, gedan û şarî xo de bi ziwanê xo qalî nêkî û tarîxê xo û ê merdanê xo bi ziwanê xo nînusî, ma şarî ra û rejîmî ra cirê ko lomey bikerî? No sebeb ra ma benî sebebî tay çîyan.

Sadax

Xoser Welat

xoserwelat@gmail.com

Aştî est bî gelo?

Di nê rojêy peyênan de, bi taybetî zî dim şerrê peyêni ra, bi nameyê roşinvirî, oldarî, liberalî û demokratî, nîqaşîyenî kerdiş. Kesiy di tv û çapemenîye de, nîqaşey ecêban kenê. Gama ke merdim goşdarîya ey kesan keno, merdim bi xo keweno gumanan mîyan. Merdim vano, gelo ez di no welat û no civatî de nîcuwiyyena?

Fina ke; şert û mercîy tecrîdî yê Serekê şarî kurdî ameyê wedartiş! Heme waştekîy demokratîkîy û raya gişîya Tirkîya û şarî kurdî bi awayêko maqûl yenê pêşwazîkerdiş!

Operasyonê eskerî ey imhayî nînê pêkardîş! Koy û xozaya kurdan bi cekêy giranan nînê texrîkerdiş! Payizê serra verêne ra na, bi raybazêy hovane, gêrlayêy şarî kurdî nîyameyê qetilkerdiş! Di Roboske de hîris û çar doman û ciwanî bi balafiranê şerrîy nîyameyê perçekerdiş!

Dim perçekerdiş hîris û çar sivîlan ra serekwezîrî spasiya kiştoxan nêkerdo! Dewlete seba xetayanê xo şarî ra uzrê xo waşto! wezîrê karê zerreyî, bi feresetê xo yo hov qisey nêkerdo!

Operasyonê ke di bin nameyê CKKeyî de yenê kerdiş vindertê! Siyasetê aweyayîş û xapênayîş ra fek ameyo vera-dayış!

Di dadgehan de roşinvirî, siyasetmedar, rojnamevanê kurdan bi ziwanê daya xo, pawitişê xo kenê! Mafê perwerdeyiya bi ziwanê daye ameyo qebûlkerdiş! Persgiraya kurde bi heme hetanê xo û bi awayêko raşt yena nîqaşkerdiş súcêy teber merdimayîye ke, ro ser kurdan vi-rayayê, failê inan yenê mehkemekerdîş!

Di zîndanan de domaney kurdan, bi destesîş nîameyê tecizkerdiş! Parlementer, şaredar û vicinayeyê şarî kurdî karê xo ser ro yê û bi awayêko rehet xizmetê şarî xo kenê!

Hewteyêke raver şaredarê Şaristanê Wane, Birêz Bekir Kaya û endamê meclise nîyameyê binçimkerdiş û karî ra nîyameyê girewtîş!

Di zîndanan de bi desan girewteyey kurdî nîweşîye ra giyanê xo vînî nêkerdo û heme mafêy girewteyanê kurdan bi awayêko insanî yenê dayış!

Di zîndanan de bi seyan nîweşîye girewtey mergîy verî de nîyê! Rihaye de seba ke, şertey zîndanî şermezar kerdî, hîrdes kesiy, bi awayêko giran nîyameyê veşnayış!

Hember nê heme politikayê insaniyan, PKK ye verzena êrîş kena û sera demê şerrî. Bi raştî no ci halo, no ci sîyaseto, nîno famkerdiş.

Gelo, di no welat de, aştî est bîya û ma aye ra hayîdarîy nîyê?

Ma mezelê xo ser, çira bi tirkî nuşenê?

C. A. N. Sert

Mi rewna vatnî ke, ez yew nuşte binusa. Labelê ez tersaynî. Mi vatnî ke, ez ko şas binusa. Lakim ez ko hinê binusa. Tay çiy estî, rejîmo ke ti tede jîyan kenî, o to keno. Tay çiy zî ti xo kenî. Înê çiy, çî yî?

Yew, rejîm; qaybo ke emrê xo derg bikero, politikayanê asîmîlasyonê ser o şînor nîsereşneno (nîsînasneno). Hetan ke bişîyno, siyaset û politikayanê gemarinan ziwanê to ser o kay keno. Hetan eyro kay kerdî, eyro ra pey zî ko kay bikero. Ma nê siyasetan û politikayanê nê rejîmê zî qebûl nêkenî û nê serdestan şermezkenî. Sebebo ke ziwan û kultirê yew gelê de, kaykerdiş bêhlaqî ya. Ma ina weşzanî ke, asmînê hewtini ra kirmancî yan zî kurmançî nameyê Homay bêro nuştiş, eger ke, tira bêro, semedo ke nameyê Homay kirmancî ame...

nuştiş, o ke şero asmînê hewtini ra ay nameyê Homay pank bikero

Madem ke, ino rejîm, ina hewa yew rejîm o, ma ewta de sekenî? Ma zî gedanê (doymananê) xo ra vanê,

Dewlet 2 lajêy min qetil kerd

Hafiz Akdemîr Rojnameyê Ozgur Gundemî de 20 serrî verocî xebetyayêne encax Hafiz û Bakî Akdemîr hetê dewlete ra ameyî qetilkerdiş. Nîka zî maya ey keye de tena cuyena

Nesrin ORAK - AMED

Rojnameya Ozgur Gundemî ra rojnameger Hafiz Akdemîr 20 serrî verocî rojnameye de xebate kerdene. Rojnamegerîye zaf zehmet a. Çimkî zaf kesiy ey demî de ameyê kiştiş.

Rojnamegerê ey demî ameyê qetilkerdiş. Encax malbata ey, ci fikiray? Şefika Akdemîr (78) tena yew keyeyi de cuyena, sewbîna kesê aye nêmendo û zaf zî nîweş a. Nîşkena tena îxtiyacanê xo bivîno.

Rojnameya Ozgur Gundemî de rojnameger Hafiz Akdemîr 20 serrî verocî rojname de xebatêka zaf zehmetine dayêne meşnayış. Rojnameyê Ozgur Gündemî de, hema yew hewtebi ke xebate kerdenê, JİTEM û Hîzbûkontra muxabîrê Amedî Hafiz Akdemîr qetil kerd.

Rojnamegerî qetil kerdî

Hafiz Akdemîr ra pey zî, zaf rojnamegerî amey qetilkerdiş. Muxabîrê Bêdlîsi, Elîhî Serekânî, Rîha, Wan, Mêrdîn û tewr cayanê bînan de amey qetilkerdiş.

Nameyê ey rojnamegeran zî Musa Anter, Huseyîn Denîz, Ferhat Tepe, Kemal Kılıç, Yahya Orhan û Nazîm Babaoglu.. yanî bi temamî 30 rojnamegerî amey qetilkerdiş. Mîyanê ey rojnamegeran de gedeyê ke rojname vila kerdene bi satoran ameyî qetil kerdî.

Ey gedey zî hetê JİTEM û Hîzbûkontra ra ameyî kiştiş. Rojnameya Ozgur Gundemî Stenbolî de ameyêne çapkerdiş. Ey demî de Serewezîra Tirkîyaye Tansu Çîler bî. Aye emir da hîrê heta bûra ya Ozgur Gundemî û madeyê teqnayîşî daestîş. Zaf zîrâ day rojnameyî. Dime ra zî zaf dewê kurdan ameyî veşnayış ke nêşerî nêşopnê û nêkerê xeber.

Kamî Bakî kiş

Birayî Hafiz Akdemîr Bakî Akdemîr (20) zî leşkeran berd zindana Amedî 15 rojî işkence kerdî. Bin linganê ey bi jiletan kerdî cira û ser sole ra day çarnayene û Şefika Akdemîre dima ra ard ziwan: "Min Bakî ra vat, hîn bes o meşo teber. Ey zî min ra vat ke ez nîwazena maya xo bişikna, la na mijare de qarîş min mebi."

Ney ra dima Bakî Akdemîr rayna şino rojnameye xebata xo dewam keno. La peyra yeno

20 serrî verocî di gedeyî Şefika Akdemîr ameyî qetilkerdiş. Nîka zî Akdemîr têna yew malbatî de cuyena. Akdemîr zaf nîweş a û têna nîşkena îxtiyaciya xo bivîno.

tepiştiş û ceza gêno.

Bakî no demî de kûweno zîndanî û 7 serrî zîndanî de danê pawitene. Dima ra zî Bakî Akdemîr azad kenî. Hîrê menge badê rayna orteyî ra vînî bî.

Maya ey wina dewam kerd û vat: "31serriy bî ke ma Bakî Akdemîr ra ti xeberêke nîgenê. Ey demî de zaf kesiy erziyayê zîndanî û zaf kesiy qetil bî."

Maya Bakî semedo ke jan û kulê aye kemî bibêy û şopa lajê xo bizano, merde yo yan zî zîndî yo ra, ey demî de waşt ke şopa lajê xo bisopno û sere daya İHDeya Amedî.

Maya Bakî û Hafiz Akdemîr ewro zaf nîweş a. Nîşkena biewna xo û lazimanê xo bîyaro ca. Maya ïnan Şefika Akdemîr (78) tena bi sereyê xo yew keyeyî de cuyena. Semedo ke kesêke aye nêmendo û zaf zî nîweş a û nîşkena tena îxtiyacanî xo bivîno.

Semedê 2 gedeyê xo yê ke amey qetilkerdiş anzî zbn. wina ard ziwan: "Mîrdeyê min 23 serrî verocî qezaya trafikî de cuyê xo vinî kerd. 6 hep gedeyê min estbîy. 3 hebîy kenevê min zewijay û 2 gedeyê min zî ameyî qetil kerdî. Lajê mino qîj zî, rojnameya Ozgur Gundemî de xebityayê û o zî hetê JİTEM û Hîzbûkontra yî ra amey qetil kerdene."

Ez şima ra nîtersena

Yew roj yew kes telefon akerd lajê min û vat ke: "Ma to kişenê fek

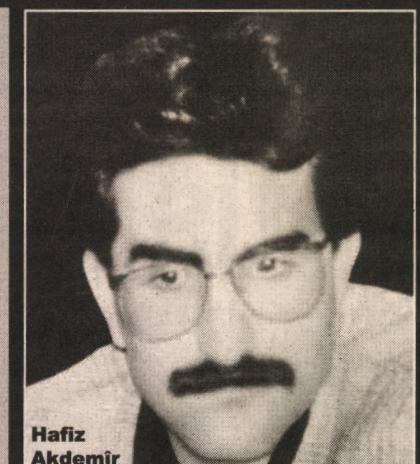
na dawaye ra vera bîdi. Ti guneyî û Hafiz Akdemîr zî vat ke, ez şima ra nî tersena. Şima zey kutikî lawenê. Ney weş bizanê ke kutikêko laweno merdimî nîgêno."

Lajê min zaf efendî yo

Maya ey wina dewam kerd: "Lajê min zaf efendî bi. Hertim min pers kerdene. Eke bişiyayê teber, muhaqeq min ra xatirê xo waştene. Encax Hafiz zaf nîameyêne keyeyî ray ray ameyêne keye. Yew roj Hafiz serê si bayî werişt min ra vat; Maya min awa germiné esta? Ez serê xo bişîwa. Min zî Hafizî ra vat; nika çîn a, areya xo bikere, ez awe kena germiné. Hafiz vat; ez arayî nîkena şina teber û yena. Min zî vat temam. Ti şo û bê. Ez awe kena germiné û ti bê sereyê xo bişû."

Lajê min merd ez perişan bîya

Maye wina qedîna: "Hafiz kewt teber, min zî, nîvîniy dayênenê wera. Dima ra tornê min telefon akerd û min ra vat; dapîr xalê min bi çekî ameyo birîndarkerdiş. Min soq râvîra. Şîya Nîşkenaneyê Dewlete û encax lajê min sewqê Fakulteyî kerdibîy û ez şîya verê Fakulteye û min lajê xo vîna. Encax, rewşa lajê min zaf giran bi. Mîyanê gunî de bi. Lajê to cuyê xo vînî kerd. Ez ey demî ra pey perişan bîya. Zaf kesiy amey verê newşaneyî, nînan mîyan de, rojnamegerî, idarekerê partîyess. Pey ra, mîyanê polêsan û şarê ke ūca de bîy munaqaşe vecya."

Hafiz Akdemîr

Bakî Akdemîr

AZADIYA WELAT
Zozan Basın - Yayım Adına
İmtiyaz Sahibi
Menderes ÖNER

Yazî İşleri Müdürü
İbrahim GÜVENC

Yönetim Yeri:
Diclekent Bulvarı

Termil Apt. Kat:3 No:9

Kayapınar / DİYARBAKIR

İdare Tel: 0 (412) 251 38 88

Yayın (Wesan)

TEL: 0 (412) 237 48 90-91

Fax: 0 (412) 237 48 89

Baskı (ÇAP):

Şenbel: Gün Matbaacılık, Reklam, Film, Basın, Yayın, Tan. San. Tic. Ltd. Şti.

Telsizler Mevkii Beşyol Mah.

Akasya Sok. No: 23/A

Küçükçekmece / İSTANBUL

Tel: 0 (212) 580 63 81

Edebe: Arslan Güneydoğu

Gazetecilik, Matbaacılık, Kağıtçılık

Yeni Doğan Mah. 2108 Sok.

No:13/A Yüreğir / ADANA

Tel: (0322) 346 03 71-72

Genel Dağıtım:

Turkuaz

Dağıtım Pazarlama

330 roj ravêray ke bi Ocalanî de pêvînayış nêbeno

Hikumeta AKPeyî semedê ke kurdîy vatisê ay nînyanê ca ra bi her hawayî zext û zordarîy kurdan sero dana meşnayış. Hetê ra operasyon û gire-

rotişi hetê bînî ra nêverdanê ke pawitoxê Serekê PKKeyî Abdullah Ocalan de pêvînayış bikerê. 330 rojî peyde mendî ke pêvînayış nêbiyo.

Sazî û dezgeyê sivîl û şarê kurd, zext û tecrîda ke AKPe giroteyan sero û bi teybet zî Ocalanî sero dana meşnayış bi çalakîy xo yê demokratîk

şermezar kenêy. Wazenê ke wa dewlet dest bi muzakereyan bikero ke ciwanê wîrdin kiştan ra nêmre û aştî.

HPG: 109 leşkerî ameyê kiştiş 4 helîkopter fînayê

Goreya daxûyana HPGeyî, 19'ê pûşperî de yanê hezîramî de şerîdeke nezdî 20 km de gerîlayê GPGeijan çalakî eynî demî de darfînayê û erîşê qereqolêy ney şerî di kerdêy. Encama ke goreya HPGeyî eşkera kerdo, 109 leşkerî ameyê kişîş, 4 helîkopterî finayê war, 9 helîkopterî zî birîndar kerdêy, bi seja birîndarê leşkeran estêy. Hetê bînî de zî ard ziwan ke 15 gerîlayan cuyê xo vinî kerdêy.

PPGeyî ard ziwan ke çalakî de 109 leşkerê tirk ameyê kitiş, 4 helîkopterî ameyê fînayîş û 9 hebîy zî birîndar kerdêy. Vinîbîkerdişê gerîlayan zî 15 kesîy êy. Rayîrberê Tirkîyayî zî vanê 8 leşkerî kişiyyatê

Pey çalakîyî hikûmeta AKPeyî ra wezîr girdbîyişê çalakîyî bi ney qiseyê xo ard ziwan: "Him zaf bîy û him zî bi çekanê giran bîy." Goreya hikumatî zî 8 hebîy leşkerî tenê ameyê kişîş û bi

10'an gerîlayê HPGeyî kişîş. TSKeyî bi her hawayî operasyonê xo hîra kerd. Kişiyyet leşkeran û êrişâ gerîlayê HPGeyî sero medya tirk de eyseno ke niqaşî do dom bikerê.

Wendoxêy kurdî sertîfîka gîrewtîy

Şaredarîya Baglaran Taxa 5 Nîsanî de perwerdeheya ziwanê kurdî Keyê Şarî de bi miyangineya TZPKurdî da wendozan. Wendoxî ze qarna xo bigê sertîfikayê xo gîrewtîy.

Şaredarîya Baglaran û yên bînî her ke şino daha zaf muhîmey danê ziwanê kurdî. Taxa Balarî ra 5 Nîsanî de bi miyangineya TZPKurdî bi mamosteteya Enîse Çagerî waneya pola sifteyine ame dayene. Goreya mamosteyî 19 wendoxiy sertîfikaya xo qabê bigê bi dil û can xebata kurdî kerdî û ewro zî sertîfikaya xo bi serebezey genêy.

Semedê vengê giroteyan bihesîyê 13 girotey xo veşnay

Zext û zordarîyên dewleta

Tirkîyayî zîndanan sero esto û qabê zilm wedaro bi serrano ke vengê giroteyan nêşîyê rayîrberan. Çimkî hureynîya 10 kesan de herî tayn 15 kesîy rakewtê, tacîz û tecawiz bi berpirsiyârî nîyamey cezakedîş, zilm û zordirîyên pêvînayışan de û serede zî tecrîda ke Serekê PKKeyî Abdullah Ocalanî ser u giroteyanê bînan sero bi serrano ke esto ema veng nêşîyê rayîrberan.

Qabê ke vengê bişêro ìnan giroteyên Tîpa E ya Rihayî ra 13 kesan xo veşnay û bi desan kesîy zî birîndar bîy. No bîyayışî de tikey bozî vengê problemê giroteyan resa tikey cayan. Ema dewlet semedê xoveşnayışî nêgirot xo ser û ze bîyayısheke rîzra vîna.

'Berpirsiyâr dewlet o'

Siyasetmedarê BDPî, sazî û dezgeyê sivîl û kesey demokrat bîy, ardî ziwanke no qetileke dewletî yo û wina ardî ziwan: "Semedê ke problemey zîndanan dewletî hal nêkerdo ra ewro 13 kesan xo veşnayo. Ema dewlet û hikumet ney qebûl nêkeno. Lazîmo ke raşteyî bêrê vinayîş û problemîy bi lezgîn bêrê halk-erdiş."

Zîndana Rihayî zî semedê merdiş ombazanê xo bertek bimojnê, qoxusa xo veşnay. Zaf giroteyê gedeyî birîndar bîy û berdiş nîweşxaneyan. Seyî ra zaferey giroteyê gedeyî surgunê Zîndana Şakranî ya İzmîri kerdî. Bi seyan giroteyê sîyasi û adlı surgunê cayê bînan kerdî.

Pey ra, zîndananê bînan de zî tewr bi tewr cayan de şewat amey vetîş û çalakîy amey darfînayîş.

Êrişê warê giroteyan kerdî

Dema ke zereyê zîndanî de giroteyî bi zîndî veşayê û cuyê xo vinî kerdê û birîndar bîyê, teberê zîndanî de zî warê giroteyan çalakîyê xo bi bertekê tûj darfînayî. Polês û leşkeran dormeyê zîndanî girotbîy û êrişê warê giroteyan kerdî. Bombê gazî û jopêy hêzê hikumatî ginayê ìnan.

Bernameyê konferansî cêr de yo

30.06.2012-ROJA 1'INE

Seet: 09:00: Kombîyayış
Ü Qisekerdişê akerdiş

09:30 Roniştîşê 1'ine

Mijare: Politika

asimilasyonî ya serdestan

Moderator/e: Muzaffer
Ozdemir

a Armancê polîtikayanê
asimilasyonî yê serdestan
Mehmet Şahîn

b Konsepta dewlete ya
cêrakerdişê kurdan-Hayrettin
Altun

c Di siyasetê asimilasyonî
de bikarardişê
dînî Newzat Gedik

d Hember konseptê
dewlete yê neweyî de, rolê
roşinîvî û siyasetmedaran-
Nuredîn Celalî

11: 20 Mabêñ

11:30 Roniştîşê 2'yine

Mijare : Tarîx, weje,
edebiyat û erdnîgarîya kur-
dan de cayê kirmancan

Moderator/e: Suley-
man Yilmaz

a Di seserra 20'ine de
xoverdîriya Kurdan de rolê
Kirmancan Münzûr Çem

b Wêjeya Kurdan de Kir-
mankî İhsan Aspar

c Cografaya kurdan de
cayê ke Kirmancîye yena
qisekerdiş-Wusif Zozanî

d Di çimeyanê nûstekî yê
kurdî de cayê Kirmancî Pro-
fesor Dr. Mehmed S. Kaya

13:30 Mabêñê Werdi

14:30 Roniştîşê 3'ine

Mijare: Di kurdî de cayê
zarawaya kirmancanî

Moderator/e: Qamer
Erdozan

a Hetê giramerî ra
têvernayî-

b Hetê Çekûyan ra tê-
vernayî Roşan Lezgin

c Medya de Kirmancî
Ahmedo Bira

16:20 Mabêñ

16:30 Roniştîşê 4'ine

Mijare: Di kirmancî de
çekûzasî û ray û raybazîya
virâşîşê çekûyan

Moderator/e: Mahmûd
Nêşite

a Di kirmancî de tay-
betiya çekûyan Sebahedîn
Gultekîn

b Metodolojiya viraşîşê
Çekûyan Mamoste
Malmisanij

c Di ziwan de hewceyîya
ferhengî û rewşa ferhengî
ewroyînan -Deniz Gunduz

18:30 peynîye Roje

19:00 Werde Şanî

Konferansa Tarîxî yena darfinayış

Semedo ke zarawaya kirmancî
asimilasyonê dewlete ra rizgar bo û
şar hîna zêd kirmancî qise bikero û
standartkerdiş bibo ra, raya sifteyine
30 pûşper û 1 gilawêjî de konfer-
anse Çewligî de darfinayış

Nawenda Xeberan - AMED

Bi zarawaya kirmackî, ta-
rîxî de raya sifteyine yo
ke, derheqe ziwanî de
konferasêke yena darfinayış. Bi pêşengeha
KURDÎ-DER û
TZPKurdi Çewligî de 30
gilawêj yanê hezîran û 1'ê
tîrmengî de yeno darfinayış.

Armancê konferasnî,
asimilasyonê dewlete şiki-
tiş û gramerê kirmancî
sero niqaşkerdişê. Mey-
manê erciyayeyî, do bes-
darê konferanse bibêy.
Meymanî teberê welatî ra

û zereyê welatî ra estêy. Konferansa ke
do 2 rojan dewam bikero bi encamna-
meya xo ravêro tarîxa kirmancî
û kurdan.

Çimê çewligi-
jan û kirmancanê
dinyayî ney kon-
ferasnî de yo.
Yeno taxmînkerdiş
ke do vengêko zaf
weş û geş bido der

û dormeyê xo û dinyayî. Bi no hawayî do
zarawaya kirmancî lîsteya UNESCO ra
çend serrêy verê ma bivejyo.

Konferansa qederi yê kirmancî do Çewligî de bêro darfinayene

01.07.2012 – ROJA 2'NE

09:30 Roniştîşê 5'ine

Mijare: Di kirmancîye de zayendî (nerî û
makî)

Moderator/e: Ayşe Newrozî

a Taybetiyyê/xusûsiyetê ziwanê kurdî-
b Di nameyê ca û waran de
(şaristan, navce, dew, usb) bikarardişê zeyendî
Heyder Diljen

c Di kirmancîye de tewenayî/ antiş û ray-
bazêy tewenayî-Mehmet Selîm

11: 20 Mabêñ

11: 30 Roniştîşê 6'ine

Mijare: Di kirmackîye de edafî/daçekî û

bikarardişê edatan

Moderator/e: Zana Farqîn

a Di ziwanê kurdî de ergatîv
b Di kirmancîye de daçekî û raştnûşîşê
edatan/daçekan Mahmûd Nêşite

c Di kirmancîye de zaflûmarî Sebahedîn
Gultekîn

13: 30 Mabêñê Werdi

14: 30 Roniştîşê 7'ine

Mijare: Di kirmancî de sitandarkerdiş

Moderator/e: Sertac

a Standartkerdiş û Metedolojiye sitandart-
kerdiş Mamoste Malmisanij

b Derbarê sitandarkerdiş de xebatêy ke
ameyê kerdiş Seiybxan Kurrij

c Standartkerdiş termînolojiya gramerî de
xebatêka hembarre (ortak)-Deniz Gunduz

16: 20 Mabêñ

16: 30 Roniştîşê 8'ne

Mijare: Di darbarê aktuelkerdiş û averabe-
dişê kirmancî de peşniyazîy (roniştîşo
serbest)

Moderator/e: Mehmet Şahîn

17:00 Peyêñî

18: 00 Wendişê Enacamnameyî

Bal: Di her roniştîş de do hîrê-çar panelistîy
qisey bikerê. Her panelist do xo rî mijarêke
weçino. Her panelist do vîst deqîqa qisey bikerô.
Gere her panelist mijara xo hewteyêke raver
biresno komîteya amadekar e.

Hîrê teknolojiyên modelê peynî pêhet ê

Ma ewnîyenê dinyaye, bêteknojî
çîyeke nîno viraştiş. Çîyanê ke bê
teknoloji yê verî amey viraştene ewro
zafereya ïnan muzeyan de ca genê. Belki
zî ma şas vanê. Ey çiy ke ewro muzeyan

de ca genê, goreya dema xo, êy zî bi
teknolojiya herî peynî ameybî viraştene
ema no dem bîyo demode!

Her dem goreyê xo pay dano teknolo-
jiya xo ya peynî. Û no hawa zî beno

semêde averşîyişê teknolojiyâ
neweyine. Her demî de feyde
û zirara teknolojiyî bîyo û
ameyo niqaşkerdiş. Ney dewrî
de zî, beno û do bibo.

Weneye ke ameyê antiş ïnan
de zî zaf weş eyseno, amûranê
ragihadineyî de teknoloji çiqas
avera şîyo û çiçiy dayê şarî û
çiçiy şarî ra girewtê û teknolo-
jiyâ sibayî do nînan zî pey de
verado. Teknolojiya ewro otan-
tîkeya têkileya şarî ya bi xozayî
himakî qedînayo. Dermanê qabê

ziraatî ya bi traxtoran û amûranê bînan
erzenê nebatê werdişî, weşeya şarî û xozayî
xirabe kerdo û şarî dahan zêd nîweş kewto.
Teknoloji şarî betal dayo mûsnayîş.

Çimkî şar karê xo zaferey bi makîneyan
pêk ano û qiwet xerç nêkeno ra, merdimî
bîyê ze nayloneke û zaf rew nîweş
kewenê. Zirarêko bîn esto o zî eksoza
ïnan o û vayê dinyayî gemar kenê yo.

Eslê xo de fotoyî de herrê bi cilin, ereba
bihestorine û maşîneyî teknoloja dema
newe ya asta peynî pêhet cuyayê û heta
ewro ameyê. Ema maşîne teknolojiya herî
peynî ya. Zirarê ey zî karê ey zî şarî rî esto.
Karê ey ya herî muhîm waxt dano merdi-
man, ke waxt nîno erînayî. Çimkî demeke
kilmekî de merdiman resneno cayê ïnan û
merdimî hina zêd kar kenê. Hetê bînî ra zî,
verî bi hestoran cit ameyêkerdiş, ema ewro
bi traxtoran kenê. No zî bîyo semedê ke
hina zêd erdî bêre ramitîş ke, zêd zewî
erdî ra bigêrê û hina zêd merdimê dinyayî
bi zewîyan weyşaneyâ xo biqedînê. AMED

Wêne: Ahmedo Bira

Yado qehremanê şarê kurd bi. Heta peynîya cuyê xo hetê şarê xo têkoşîn da û ïnan bi tarzê gerîlayî pawit. Tirba ey çicayo nîno zanayış

ZERWEŞ ESNAW - MISTEFA ŞAHİN

Yado, dewa Darahêniye Zîkte de ameyo dînya. La kamder wext maya xo ra bîyo nêyeno zanayış. Nameyê ey raştîn Yadîn Mehemed Ebbas o. Nameyê pîyê ey Mehemed Ebas o. Mensûbê eşireta Zikte yo.

Yado, qomitanî enîye (cephe) Palo Xarpêt de gurîya bi. Sey partîzanêk zedeyê des serr hezane dewletî rê herb kerd. Zederê pê şervanîya xo zî namdar o. Eşîra Ziktê giranîya xo dormaley Darehenî de ca bîya, zederê tîya de meskun a. Tarîxî kurdan de giranîye na eşîr, tim xo ramojnayo. Kesî namdarê ey zaf ê. Mavaj ke Mela Ehmede Xasê na eşîr ra bi.

Verê hedîse de karmende dewletî de katibî zabit bi. È serran Key Muteleyûn, reveberîyê Çewlig kerdînê, ewro zî nê malbatê, paya xo sero ya. Nê malbatî eysayê çewligij yê.

Yado gore des serre dewlet xo dim çarna. Si binxet û amî. Tekiliya ey Be-

Qertelê Kurdistanî Yado yo

dirxanîya pera virazîya.

Hetê şarê mazlûman ca girotê

Yado merdimo ke zaf beremend û tilabi. Qomî ey zaf weş bî. Vanê o lehengeko bejn barî bi. Merdim qemîşnêbene biewne tera, hendêk sare û çimî ey rindêk bî. Yadî tim şara (desmala) Hama bestînî xo sare ra. Çeberî şar pêro şâşik bi. Şâşikî dismal, sey xelîfî veyy, xemîlî camerdan zî neqîşnenê. Yado kincê Helebî xora denî. Tim sileyê fişegan çep-rast xo pera bestene û gizmeyê mîran peykerdenî. Çewligij 'Kes qase Yadîn weş peradaye nîbi', vane: "Yad zaf bi şifqet bi. Şarê xo pawitenê, tütan û cînîyan ra zedêre şifqet kerdenê. Bieşnawîtenê caye de heqaret bi tütan û cînîyan bîyo, cîya de erîş kerdenê úca. Malbate ke zilim dîbi, zederê wayerê nê mexdûriyân vejîyenî. Yadîn êyî ke dewlet idam kerdê, kesê ke nînan ra dim mendî, pêrûnî ïnan xo rê sey emanete qebûl kerdenê. Yado yew pawîtox bi. Sey teyra wayer lehîran şarî xo ser perê akerde.

Eynî sey Şêx Seîd, Seyît Riza, Seîdî kurdî û sewbîna serekê kurdan ma nêzanî herinda mezelî ïnan kûre de yo, ê senî şehît bîyî ma mîyanî de meçhûl vin-deño. Hewna Yadîn Paşayî rê hetê Kamûran Bedîrxanî ra nameyê Yadoî, ze nişana QERTEL ameyo dayîş. Bilasebep no name nêgiroto. Şerwanêke zaf qehreman, zaf jêhaî bîyo, hetê ey qet ters çîyo nêzanayînî. Hawayê qerteli lezgîn bi, kes nîresaynê ey, hende ke koyî berzan de dijmînî geyrayînî, helîna / halînê ey nê-êşkayînî bivîyînî, kê eşkenê hêlîna qer-talî biresî.

Peyniya îxanetî çîno

Yado û Şerîf Paşa, vernîyê nê sere-xerepnayîşî, gasp û talanî nîeşkenî bigîri. Ay wext Meletî de qomutanê artêşê tirkî

Kazim Paşa serekî ïnan şino. Artîşê Şerîf û Yadoî vila benî, mecbûrî xo ancenî hetê Palî - Cebaxcûrî

ra. Mabenê arteşê tirkâ û hêzê kurdî têkewtişê raya ewîlî Deşta Palîye de kenî. Deşta Palîye de zaf kurdî, hetê xo bedilnenî şonî dekewenî artêşê tirkan û tirkan reyde gala kenî hêzê kurdan rê. Nê îxanetî ra qehremanê têgeyrayîşan ra Zuvreyî Şahîn El Cundan watedar yew vate vano: "Ey kurdî! Eke şima wazenî şorî cinet leşkerê tirkan mekişî, şorî dewanê Palîye de îxanetkaran bikîşî û şima esil şonî cinet." Na vateya ey îxanetê birakis-tîşî rê yew reaqsîyon bi.

Hêzê Şerîf û Yadoî, xo antbîyî mintiqayê Mendoyê Cebaxcûrî. Artîşê tirkan zî dima ïnan bîyî. Mintiqayê Mendoyî de hêzê Şerîf û Yadoî yew şer viraştbî û geleki zayiyat dabîyî artîşê tirkan rê. La na wextî de rayna îxanetkarê kurdan dekewî dewre, ameyî resayê artêşê tirkan rê hetkarî kerdi. Ay wextî de Depe de serêkê eşiretê Sadîliyê Necîp Axa Wexî, mîrdimanê xo reyde amebî hetkarîyê tirkan kerdi û tirkî xeyrê ey ra asan cîf ver ra daybîyî. Cayekî têkewtiş bîyo nika weyre de Hêniyê Yadoî est o.

Hetê serê hêniyî de mewzîyê Yadoî, cayê limitişê ey, cayê pawotîşê ey hema zî vinderto. La nika no ca bîyo xirbe. No xirban mîyanî de tirkîyî zî est i.

47 ombazî darda kerdî

Yado, dîşiplinê leşkerî bi, cesaretin û durust bi zaf cengawer û şerwan bi. Têgeyrayîşê Şêx Seîdî ra tewr hêzin cepheyê rojawayî verbî Cebaxcûrî ra xo antbîyî. Dima Serra 3 Avrêla 1925 de Qiriqa Mendoye de nika cayê rojayînî de mintiqayê Hêniyê Yadoî de artêşê tirkan reyde yew têkewtişê xişn bi. Nê têkewtişî ra pey xo verdayîşê kurdan vila bi. Qumutanê Xarpêtî Şerîf Paşa Serra 8 Avrêla 1925'î de yew terhe de îxbare dewijan reyde yeno teviştiş. Şêx Seîdî zî bacanaxê ey deno teviştiş. Qadroyê lîderê têgeyraşan yew bi yew yenî teviştiş û hikumetê tirkan ïnan berdi Amedî. Mahkemeyê İstîklalî de yontemê bêûsûlî reyde 47 xoverdakare kurdan xeniqnayî.

Qehremanê şarê xo bi

Xarpêtî / Elezîzî de qomutanê leşkerî bi û geleki aktif bi. Hêzê Şêx Seîdî verbî Xarpêtî şîyînî ke û a game de Palûyi girot-bîyî bindestê xo. Dekewtişê Xarpêtî ra verê Yadoî û Şerîf Paşa piya şonî dewa Hesînîkî de mebûsê Dêrsîmî ya verê Hesen Xeyrîyî reyde pêvînayîş kenî. Eşiretê Dêrsîman ra yew telgraf ancenî û vanî: "Xo mûqayet bibîyî, vexto nîzdî de ma yew heyefî reyde yenê Dêrsîmî. Serkewtiş." Na game de dewa Xarpêtî de Hesenîke de depoyê leşkerî de yew teqayîş bena û nê teqayîşî de zaf mîrdimî mirenî. Nê teqayîş, serekî têgeyrayîşan de yew nakokî ana raşte. No serexerepiyayîş, gasp, talan xo verdayîşê kurdan de bêhîvî virazeno.

Berxodan daha zî gur bi

Amedî de nê xeniqnayîşan ra pey hikmetê Tirkîya vatînî qey himî ko têgey-rayîş û serehewanayîş biqedîyo. La bilakîs no têgeyrayîş xo şenik şenik grûban ra aqitnabi, ze taqtika şerê gerfillayî şer kerdi. Nameyê nê grûban mîyanê şarî de "qeflê mehkûman" bi. Nê grûban de Huseyn, Yado û Hesenî Bêgun est bîyî. Mendo, Kirron û Xezekî de têreyde xo verdayîşî de artêşê tirkan gelekî vînbî-yayî dayî. Dewleta tirkan vînana ke şerê cepheyî reyde nîeşkena ser bi-kewa yontamanê Üsmanî û cemîyetê İttîhatê Terekîyî şûxulnenî. Verê dewan veşnenî, komkiştiş kenî, lajanê, cenîyanê û mîrdimanê xoverdakaran erşawenî surgunî. Tay dewijan zî cer-dewan kenî, xo ra bestenî.

Yado û ekîba xo şinê binxeti

Yado û grûbê bînan zî Serra 1926'e demserra payîzî de dewa Xeylanî ya Guewdereye de, yew qerar gîyenî, şonî binê xetî. Hayanê binê xetî resenî geleki ezîyet vînenî. Xapan ver, galayê eşiretan ver zaf ezîyet vînenî û xo zor xelisnenî. Yado 600 km rayîrî de Er-xenî de engîsta xo de birîndar beno.

Yado, ma zaneni ke romanê Mîr Kamûran Bedîrxanî de bi nameyê 'Qertelê Kurdistanî' ameyo bi namekerdiş. Serra 1930'e de besdarê sere-hewanayîş Agîrî beno.

Yado, Sûriye de beno endamê cemî-yeta Xoybûnî. Kûreyî onte nîno zanayış? Kamûran Bedîrxan, Memdûh Selîm û Huseyîn Beg reyde fotoxrafî ey est i.

Yado, surgunî de zaf nêmaneno. Serra 1927'e de demserra payîzî de ageyrayîşê welatî keno, la tay grûbî zî nîyênî welatî, surgunî de wazenî bimanî. Yado û 17 embazanê xo reyde dormareyî nîzdîyê Cebaxcûrî de ze şerê gerilatey danî. Yado û grûba ey, her zimistan sewbîna haremî de manayînî. Demser-reka zimistanî de dewa Oxcîyan a Depe de birayê Necîp Axayî Huseyîn Axayî de mendî. Yado gore des serre dewlet xo dim çarna. Si binxet û amî. Tekiliya ey Bedîrxanîya pera virazîya.

Dewlete dest bi kîşîşê dewijan kerd

Dewlet semedo ke şarî bitersna, mintiqayê Zîkte û dewa qure de komkiştiş kena. Yado û grûbê bînan zî hema kewî têgeyrayîş. Nahîyeya Fahrone de waştê ke dewijan bixelisnî û dekewtiş têkewtiş. Yado nê têkewtişî de birîndar beno.

Mezelê ey nîno zanayış

Şehadeta Qertelê Kurdistanî Yadoî ser, zaf qalî yenî vatis. Yado kura mendo, senî merdo, zaf nîno zanayış. Goreya ke yeno vatis kes nêzano ke tirba ey çica yo. La no babetê ser ro geleki çîy yenî vatis, kam rast a, kam rast nêya ma nêzanî. Hayanê nika mîrdimanê ey reyde ameyo qalkerdiş û roşbîran reyde kerdîş roportajan de ma fam kenî ke, Cebaxcûr û dormareyê weyre de Yado tewr peynî hayanê 1936 ciwîya yo.

Rayna yeno vatis ke, nezdîya dewa Mistan û Botanî de hetê mîlîsi dewlet ra bi qeleşî kişîya yo.

Xebatê şaredarîyê Amedî yê kultur û ziwanî

Xebatê şaredarîyê Amedî yê kultur û ziwanî goreya çend serrê verî zaf zaf avar şîyo no zî kefê merdimî ano. Qursê ziwanî, şano, muzîk, resim, heykel û sb. zaf xebatîy ercîyaye bi plan ameyêkerdiş

MEHMÛD NÊŞÎTE

No demo hîreyin o ke kurdî bi şaredarîyanê xo zaf bajaranê xo idare kenê. Weçînayîşo ameyoxî de rewşa encamê weçînayîşî do senî bo nikara merdim nêzano. La gama ke merdim ewniyeno konjokturê siyasetê ewroyinî ra merdim şikeno vajo weçînayîşê ameyoxî de zî şaredarîyê kurdan do hîna zaf bajarê kurdan idare bikerî. Beno ke wini zî nêbo. La ez bi xo wini vînena.

Gama ke kurdî bi hacetê partiya xo dekewtê weçînayîşî, nêzana yeno şima vir. Hem prosesê weçînayîşî de hem zî weçînayîşî ra dima eke dewlete çendêke zulim û çimsûrî kerdene. O wext kesê ke ameybî weçînaye û bîbî serekê şaredarîyan nêşkayêne xo têbidênen! O wext yanî serra 1999 de hukmî eskeran serdest bi. Idareye şaredarîyan yê kurdan, nê serekân rî bîbî nîro asinên!

Binê nê şertê giranan de zî xizmet kerdene. A roje ra hetanî ewro zaf çîyi vûrîyê: Qanunî vûrîyê. Dewlete başxirab mecburî ra bo zî tay vûrîyaya. Hukmî irade û otorîteyê eskeran idareyan ser de hende nêmenda. Fîkrîmû-mîya Tirkîya vûrîyaya.

Welhasil gorye idareye şaredarîyanê 2000'înê şaredarîyê kurdan ewro hîna asan kar û gureyê xo kenî. (Eke ma tepiştişê serekê şaredarîyan ê nê serranê peyînan nêhesibnê!)

No nîno a mana ke, ez vana dewlete bi çimê ke hol ewniyena nê şaredarîyan ra. Ney! Dewlete zafane zî no hukmat nê şaredarîyan xo rî

raqîb vîneno. Eke destê nê hukmat û na dewlete ra bêro nefesê nê şaredarîyan zî peysnenî.

Wa şas nêro fehmkerdiş! Ez pesmî şaredarîyan zî nedana. Şar xebata şaredarîyan ecibneno-nêecibneno o zano. Şar eşkeno xebata şaredarîyan rexne bikero. Beno ke pakkerdişê bajaran, xebata burokrasîya şaredarîyan, girewtîşê personelan, viraştişê rayiran, tertîb û dûzenê park û baxçeyan, kontrolê esnafan, ihalê û herînayîş de û bêkontrolîya trafikê zereyê bajaran de, nê şaredarîy xeletî û şâşî bikerî û hol nêxebetîyê.

La tayê xebatê nê şaredarîyan estî ke, ganî merdim pesmî ìnan zî bido. Nê şaredarîy zafane zî, Şaredarîya Bajarê Girde yê Amedî û Şaredarîy merkezê Amedî warê xebata "Kultur û Ziwanî" de xebatanê zaf ercîyayan kenî. Belkî nê xebatan zaf kesî nêvînenî.

Mi bi xo çend serrî verê cû şaredarîyan seba nê çîyan zaf rexne kerdene. Raşa zî, çend serrî verê cû mi bi xo nê xebatan nêdîne. Seba naye zî, qonaxan de yan zî terraqan û dîwanan de, mi zaf rexneyê tujî ro şaredarîyan kerdene.

La seke mi cor de zî va, nê çend serrîyê, nê şaredarîyê ma seke xo mîyan de musabaqaya xebata kulturî bikerî, Çar heme şaredarîy zî cîya-cîya xebata kultur û ziwanî kenê.

Şaredarîya Mîyanê Surî, Şaredarîya Rezan, Şaredarîya Payasî û Şaredarîya Bajarê Neweyî cîya-cîya cayan de yan

zî her yew mintiqaya xo de bi nameyê "Eğitim Destek Evi" sazgehan akerdê û qîjê a mintiqâ nê sazgehan de xebata ziwan û kulturî kenê. Nê heme şaredarîy seba qıjan kitabanê hîkayeyan çap kenê û belaş vila kenî. Her şaredarî mintiqâ xo de seba cinîyan programê perwerdeyî amade kerdê û cinîyan perwerde kenê.

Esas xebatêka zaf rindeke esta, ganî merdim xo Homa ra nêkero û merdim vajo. Ez nêzana gelo şima taqîb kenê yan nê? Di hebî konservatuarî estê ke, ceneqe ìnan nêkewena! Konservatuarê Aram Tigranî û Konservatuerê Cegerxwîn î.

Konservatuerê Aram Tigranî girêdayîyê Şaredarîya Bajarî Gîrdî yê Amedî yo. Konservatuarê Cegerxwînî zî girêdayê Şaredarîya Payasî yo (Kayapınarı). Nê her dî konservatuarî zî bi plan û programê xo yê taybetî xebetîyenî.

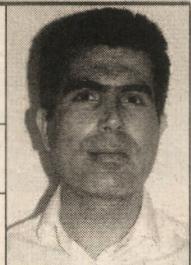
Şima zanê konservatûrî mektebêko/cayêko tede xebata hunerî benî yê. Nê her dî konservatûr de zî xebata ziwanî bina (kursê ziwanî abenî). Xebata sînema, resim, muzîk, govende, tiyatro û sb.

Emserr nê her dî konservatuarî cîya-cîya tarîxan de festîwalan amade kerdî û kulturî ra çend "Nawnayîş" (gosterî) pêşkêşê şarî kerdî. Şarê Amedî nê xebatê her di konservatûr zî, bi zerrîweşî û bi keyfweşî temaşe kerdî. Ez bi xo besdarê çend programanê nê mîhrîcanan bîya. Mi bi keyf nê mîhrîcanan de seyrê kulturê xo û bi keyf goştarîya muzîka xo kerd. Hetanî ke yew programê tiyatroyî de, Başur ra kaykerdoxê tiyatroyî zî ameybî û seyrê yew tiyatroyî kerdibî.

Têgeyrayîş

Zerweş Esnaw

Zerwesnesnaw@gmail.com

Perwerde heqê ma yo

Kurdî, na erdvinayîxa xo de beno ke çer, panc henzar serrî ciwîyenî û hayanê inka zî ziwanê xo pawito ardo na çaxe. Ma inka wazanî ke ziwanê ma bibo ziwanê perwerdeyî û hayanê zanîngehe û icab bikero aqademîyê berzî de zî, biyero perwerdeyî. Yanê ma heme warêyî de ma wazanî ke ziwanê xo reyde xo ifade bikerî, binûsî, bander bibîyî, cîgêrayîş bikerî, ziwanê xo reyde biciwîyî û xora ma ziwanê xo reyde est î, ziwan rûmet û namûsê ma yo.

Hayanê davîst serrî ra ver zî no ziwan, hetê dewlete de çinê ameyînî qebûlkerdiş.

Înka ma vînenî, hikumetî Tirkîya vano ke: "Şima rî dibistanê mîyanêni de hewteye de 2 saeti ziwanê xo de müsnayîş bivînî. Nê di saeti zî şima rî bes o û zaf zî hinî çîy mewazî, ronişê cayê xo de." Nê di saeti zî dîrsê weçînayîş yî. Gelo no ci nêkokîyî ke ameyo sereyê ma ser. Ti welatê xo de hezekî ti xerîb û û dewlete zî sek yew lutuf dena to ke, ti zî henzar ray şikir bikerî. La ti xo ver nêkewena, ti nêşermîyena, ti henekê xo kurdan ra kenê, nê kurdi herra xo de ciwîyenî, teberî ra nêameyî, to ra ver de zî nê cayan de bîyî û ti inka serê ìnan de hukumdarîyeyî kena, ti heqê ìnan nêdena, roj ke biyero ke ti heqê kurdan pêrînî biderê. Semedo hayanê inka to heqê kurdan nêdayo ra, ti ozirê xo gere biwazê. Ay rojî ke biyero û ay rojî zî nîzdîyî.

Ziwanê dayika reyde perwerdeyî waştiş ma rî yew heq o û no babatî ser ro zî fekverradayîş û nîqaş çin o û milê ma, binê şîmşêri de bibo û milê ma biperîyo zî ma rayna ziwanê xo ra fek ver ra nêdanî. Çimkî no waştişê ma, waştişê xozaye yo, ti kûre ra şorî, ti kamî ra no mijarê ser ro çîy bi persî heme kes heq deno to, ti çîyo nêbîyaye nêwazenî, ti heqê şarî xo wazanî, heqê xozayî wazanî. Dewlete zî tersena vana qey nê heqan kî bîdi kurdan, dewlet lete bina, xerepiyena. Coka hayanê inka dewlet heqanê kurdan bîlasebep nêdaya, no warê de cimanê xo padaya, goşanê xo kerr kerda, helbükî ti heqanê kurdan bida çareyê min û ti, ti hina xurt bina, dewlemend bina, wayîrê welatî ra ti şidîyena, hem-welatî to wayîr vejiyê to û zaf dewletê xo ra hes kenî. Ay semedî ra dewlete wa hêşê xo biyera pêser.

Senî ke kurdi, komare ra ver, bi xoserî ciwîyayî, nika ra pey zî wazanî herranê xo de xoserî biciwîyî. Nasnemeya xo reyde, kulturê xo reyde, ziwanê xo reyde, sazgehanê xo reyde, perwerdeyî ziwanê dayika xo reyde, wazanî biciwîyî. Hayanê dewlete heqanê kurdan nêdo, eyseno ke do pêrodayîş û têkoşîn dewam bikero.

Teyrê Albatrosîyo ez
destê min
jû to ra
jû zî welatê min ra nêbî
labelê
nika
şima wîrdîyan ra zî

kewto dûrî
koyanê welatê min ê berzan ser o
feke domanê emirkilm de
deyîrê zerrîweşayeyî nalenê
vengê min
pey çêberê asinan
désanê berz

û qalindan
bê zar û ziwanan de mend
Welatê Hadesî ê mergî de
bêvegn û lal...

Zindana Tipa F ya
Hacîlara Kirikkaleyî

NîSE: Bi nameyê Çapemeneşa Azad,
semedî nêweşîya Hasan Alkiş û
giroteyîn nêwîs yên bînan rî, ma,
Homayî ra niyaz kenê ke, weşeya lezgîn
bido hemeyan.

Piramita sifteyine Pîran de ya

Nizdîyê Dêwa Pîrani Bazbinde de pîramitan ra kehenê pîraniye ke esta. Badê cigerayışan derheqê na pîraniye de cî yo ke ameyo zanayîş, nexşo ke zinarî ser ro yo, roje mîyan de deqayêk yeno eysayış. Xilê xizneyan ê ke dorûverê pîramîti de yê, xilê tewr pîl ê din-

yayî ya. Qezaya Pîrani de sey qele (dizik), pird, gorê verêni û şikeftî dewlemendîya tarîxî şaristaneya Pîrani nîşanê ma danê.

Pîranê cayê / dapîr û bapîran

Pîran bi şaristaneya dewanê xo tarîxa dinyaye de lazimo ke ca bigêro. Qabê ney zî goreke arkelogî ser ro bivinderê. Çimkî heta na game ser ro nêvindertê. Ze goreke şaristanî ya û pawena dewan de kenayîşî bêrêkerdiş û tarîx bipijikyo

AVER PAYIZ

Pîran, dewranê tewr verênan ra ver bîyo cayê cuyayîşî. Bi goreyê vatisan, Homayî, semedo ke xebera xora veciyayî Adem û Hawaye ceneti ra erzeno dinyaye û ceza dano ïnan. La ïnan rê cezaya pîle cayê cîyayan de kewtiş beno. Vanê ke: "Hawa pîranî de kewta riyyê erdi."

Rayna bi goreyê vatisanê verênan vateya: "Pîran" û vateya "pîr" û ra ameya. Di ziwanê kurdî de nameyê dew, şaristan yan zî hereman zaf rayan zafhumar yenê vatis. Herema Pîrani bi nameyê çend Pîrê cîyayan yena vatis. ïnan ra yew, Pîr Mensûr o. Bi goreyê vatisê Şerefnameyî Pîr Mensûr hetê Colemerge ra ameyo herema Gêlî ûta de ca dayo xo. Pîr Mensûrî ra pey lacê ey, Pîr Mûsa û Lacê ey (tornê Pîr Mensûrî) Pîr Bedir Pîriye û ik-tidârê xo dewam kerdo. Tirba Pîr Mensûrî dewa Dêrane de ya. Keyeyê Pîri ne tena şexî bî, Mîrê Gêlî zî bî. Pîran o wext Gêlî ra gîredaye bîyo. Pirtûkê Şerefnameyî de qismo yewin no keyeyî ser ro yo. Qismo yewinî de, qalê eşîra Merdisî zî keno. Eşîra Merdisan Pîrani vêşer herema Gêl, Çermûg, Maden,

Semsûr û Meletîye de zî vila bîyi.

Şex Seîdê Pîrani

Nameyê Pîrani şerê Şex Seîdî ra pey kurdan mîyan de vila bîyo. Şex Seîd roja 08.02.1925'an de bi mirûdanê xo şibi Pîrani, keyeyê birayê xo. Dewlete proqaşyonê vebî û ser, Pîrani de dest pê kerdi. No semedî ra, kurdî vanê: "Şex Seîdê Pîrani."

Serwedartişê Şex Seîdî

Cendermeyê tirkân yenê dêwa Pîrani nameye des tenan danî dewijan vanê nê merdiman teslimê ma bikerê. Labelê dewijî 10 tenê ke cendermeyî wazanê teslimê ïnan nêkenê û perodayî virazîyeno. Badê nê çeqê verêni, serwedartiş hereme de vila beno. Mîyanê 3 hewtayan de hêzê Şex Seîdî hemberê hêzê hikumatî de ser kewenî. Hêzê Şex Seîdî di 17'ê Sibate de erzenê beldeya Darahêni ser, wali tepişenê. Şex Seîd di demêko kilm de Genç, Sêwrege û Erxenîyî gêno binê destê xo û ver bi Amedî rayîr keweno. Komêka bîne zî, Vartoyî xo dest finenê û verê xo dana Mûşî. Badê Mûşî, Xarpêtî zî dekewenê destê ïnan.

Hêzê Şex Seîdî, di 7'ê Adare de dorûverê Amedî gênê la nêeşkenê Amedî xo dest finî. Badê dewleta tirke, herema serwedartişî pirê eskeran kena, 26'ê Adare de êrisê dewlete dest pêkena. Aşma nîsane de Şex Seîd nizdîyê Vartoyî de teslim beno. Mehkemaya İstîklalî biryara darderdiş Şex Seîdî dana. 29'ê Hezîrane 1925'î de Şex Seîd yeno dardekerdiş.

Erdnîgareya Pîrani

Pîran keweno bakûrê Amedî û Amedî ra 92 km dûrî yo. Erdê Pîrani zafane koyî yê, la başûrî de deşte est a. Seraser çemê dîcle û di mabênenê ko û giran de raşteyê şenikî estê. Herayîya erdê Pîrani 1274 km² yo. Berziya qezaye behre ra 970 mîtro yo. Bi goreyê statistikê sera 2010'an nifûse mîyanê pîrani 9 hezar û 610 kesîy yê, dewan de 31 hezar û 512 û pêro pîya nifûse Pîrani 40 hezar û 122 kesîy yê.

Cellan, Yareliyan, Mehîmûcelebiyan (Mehleya Hokî) û 27 Mayis taxê mîyanê Pîrani yê. Sharê mîyanê Pîrani bi zarawaya kirmancî qalî kenê. 37 dewîy û 65 gomîy / dewijokîy Pîrani

ser ro yê. Mîyanê Pîrani û Avdelane de şaredarîyî estê. Pîrani di wextê Osmanîyan de dewêka şenike bîyo. Di serra 1927'an de bîyo nehîyaya Madenî. Rayna 1938'an de nehîyaya Gêlî arda Pîrani û nameyê Gêlî, Pîrani ra naya. Pîrani de 1938'an de şaredarî ameya awankerdiş û di serra 1951'î de dewlete nameyê "Dîcle" panaya.

Erdê pîrani zafane koyî, Heywan weyekerdîş zêdî yo û meywe û sebzê zafîyê. Di herema Pîrani, serê çemê Dîcle de bendawa Qênya Qiral û Bendawa Dîcle ameya viraştene. Heme cayê Pîrani bîyo awe. Pîrani mabênenê Çemê Madenî û Çemê Pîrani de ameyo awankerdiş. Pîrani û zaf dewê ey, koyan mîyan de awan bîyi. Erdê pîrani seyî ra 30 birro. Pîrani de bi goreyê qezayanê bînan şîliye hîna zaf varena.

Heme dewan de Tarîxê est o

Di mîyanê koyanê qezaye de, hima ke hemeyê dewan de şikeftî estê. Dorûverê dêwa Dibne de xan, pird, kiliseya Şemsîyan. Dorûverê Akrage de şikeft, pirdê Birdincî, Qama Kênya Qiralî, Nawis û goristanê ke tehtan de ameyî kenayîş estê. ïnan ra ma fêm kenê ke Pîran cayêko tarixî yo. Sey heremanê Hêne, Gêl û Amedî, Pîrani de zî, verê verî Hûrî-Mitanî û Nairî cuyayı.

Mabênek nameyê Pîrani yeno bedenîyîş (Beno Gêl) Labelê şarê qezaye nameye Pîrani xo miyan de kar areno çendeyêk ra pey nameye Pîrani rayna tepe diyeno ci. Qezaye de cayê tarixî yê ke bala merdimi ancenê nêyê: Xan, pird, kilise (dêwa dibni), nizdîyê Akrage de mezelê ke zinaran ra ameyî vi-raştiş. Pirdê Birdincî, nizdîyê dêwa Bazbinde de Keraya Kênya Qiralî û goro efsanewî. Tirba Pîr Mansûrî zî Pîrani de ya. Dêwa Bawkal zî ney cayen şarisanî ra yew a. Lazimo ke her merdimo ke vano ez wazeni bigeyri sıfte bişero dewêy Pîrani hemeyan bigeyro û hîni geyrayışe xo Pîrani ra dest pê bikero.

